



Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads enprocentregel för konstgestaltning i samband med bygginvesteringar

Reglerande styrande dokument

Policy
Riktlinje
► Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem



Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Berörda nämnder och styrelser	Diarienummer: SLK-2021-01452	Datum och paragraf för beslutet: 2023-10-12 §10
Dokumentsort: Regel	Giltighetstid: Tillsvidare	Senast reviderad:	Dokumentansvarig: Avdelningschef Ärende och utredning

Bilagor:

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna regel.....	4
Vem omfattas av dessa regler	4
Bakgrund	4
Koppling till andra styrande dokument	4
Stödjande dokument	5
Regel	7
Definitioner och avgränsningar	7
Maxbelopp.....	7
Användning av pottor	7
Ansvar att definiera projekt, investeringsvolym och byggkostnad	8
Investering i konstgestaltning	8
Hantering av kostnader	8
Anskaffning och genomförande av konstgestaltning.....	9
Lägsta beloppsgräns	9
Övergripande planeringsunderlag	10
Förvaltning	10
Förmedling	10
Samordning för processen	10

Inledning

Syftet med denna regel

Syftet är att tydliggöra tillämpningen av enprocentregeln för konstgestaltning avseende bland annat ansvarsfördelning, mandat och avgränsningar.

Vem omfattas av dessa regler

Reglerna gäller tillsvi vidare för kulturnämnden samt stadens investerande nämnder och styrelser inom klustren bostäder och lokaler.

Bakgrund

Enprocentregeln tillkom 1937 för statliga byggnationer men blev med tiden även vägledande för landsting och kommuner. Enprocentregeln är den ekonomiska princip som anger att en procent av den samlade kostnaden vid offentligt finansierad ny-, om- och tillbyggnad ska avsättas för konstnärlig gestaltning. En avsikt med det ursprungliga initiativet var att skapa ekonomiska förutsättningar för att genom konstnärlig gestaltning utveckla kulturella och sociala värden i samhällets gemensamma offentliga miljöer, värden som skulle skapa en känsla av välbefinnande och livskvalitet. Det finns inte någon lag eller nationell förordning som föreskriver hur och när enprocentregeln ska tillämpas för konstnärlig gestaltning.

Göteborgs Stad har efter beslut i kommunfullmäktige tillämpat regeln sedan 2013.

Kommunfullmäktige beslutade 2021-11-25 § 4 1556/20 om behovet av att ta fram ett styrande dokument.

Koppling till andra styrande dokument

Styrande dokument	Koppling till denna regel
Reglemente för kulturnämnden	<p>Nämnden ska driva och samordna stadens kulturstrategiska arbete, stödja och främja konsten i dess olika former och konstnärernas villkor i staden. Nämnden ska bidra till utvecklingen av kulturvärden i stadsutvecklingen samt aktivt bidra i den strategiska stadsplaneringen.</p> <p>Kulturnämnden ansvarar också för att i samverkan med nämnder och styrelser verka för stadens tillämpning av enprocentsregeln om konstnärlig gestaltning</p>

	och utsmyckning i samband med byggnation.
Göteborgs Stads kulturprogram	<p>I Göteborgs Stads kulturprogram, som antogs av kommunfullmäktige 2013, framgår att kulturen är till för alla, samt att konsten bör ha en självklar plats i stadens utveckling. Stadens konstpolitik ska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hävda konstens integritet, oberoende och egenvärde, • främja konstnärlig yttrandefrihet och kvalitet, • skapa goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna.
Översiktsplan för Göteborgs stad	Översiktsplanen är kommunens samlade strategi för hur mark, vatten och bebyggelse ska användas, utvecklas och bevaras. Den pekar både ut en riktning för hur kommunen ska utvecklas på lång sikt samtidigt som den vägleder beslut här och nu.
Riktlinje för inköp och upphandling	All anskaffning av varor, tjänster och entreprenader ska baseras på en helhetssyn där stadens gemensamma bästa har företräde framför enskild verksamhets intresse.
Gemensam byggprocess (GBP)	Göteborgs Stads gemensamma byggprocess (GBP) är kvalitetssäkrad och ska tillämpas av stadens byggande förvaltningar och bolag. Processen styrs av en riktlinje som är beslutad i Kommunfullmäktige (Dnr 1547/20). Processen innehåller bland annat de krav som Göteborgs Stad ställer på bygguppdrag.

Stödande dokument

Stödande dokument finns på Göteborg Konsts hemsida:

<https://goteborgkonst.se/konsten/enprocentregeln/>

Regel

Definitioner och avgränsningar

Enprocentregeln innebär att en procent av stadens nyinvesteringsvolym ska avsättas för konstgestaltning.

En procent ska beräknas på byggkostnaderna i all nyinvestering som avser markanläggningar kopplat till allmän plats, så som gator, parker, torg och konstruktionsbyggnader (broar, tunnlar etcetera), samt vid nyinvestering i lokaler och bostäder. Med lokaler avses även större tekniska anläggningar som till exempel vattenverk eller parkeringsanläggningar. Således ska inte reinvesteringar ingå som beräkningsgrund.

Byggkostnaden avser projekts eller investeringsområdets samlade planerade investeringsutgifter, exklusive byggherrekostnader för till exempel utredningar, projekteringar, projektledning och byggherrens övriga projektadministration.

Projektutgifter som inte klassificeras som investering ska inte omfattas av byggkostnaderna, så som sanerings-, rivnings- eller evakueringskostnader.

Investeringar och projekt som är av övervägande teknisk karaktär, som exempelvis energieffektivisering, tillgänglighetsanpassningar eller andra åtgärder för att klara nya eller förändrade myndighetskrav är undantagna från beräkningsgrunden.

Maxbelopp

Vid beräkning av avsättning för en procent konstgestaltning vid ekonomiskt omfattande projekt ska ett maxbelopp avsättas för konstgestaltning, motsvarande 350 prisbasbelopp.

Användning av potter

Respektive nämnd eller styrelse har möjlighet att hantera avsatta medel genom en pott för konstgestaltningssatsning. Med potter menas att projektspecifika medel eller volymer knutna till mer generella investeringsområden eller för mindre ekonomiskt omfattande projekt får avsättas till en större samlad pott. En sådan pott kan användas för att exempelvis möjliggöra konstgestaltningssatsningar på andra platser i staden än den geografi som projekten genomförs i och i områden som bedöms som prioriterade för att stärka den konstnärliga gestaltningen.

De budgetutrymmen inom investeringsverksamheten som avsätts till potter ska hanteras i likhet med den övriga investeringsstyrningen i staden, vad avser exempelvis hantering och mandat knutna till planperioder eller lånetak.

Ansvar att definiera projekt, investeringsvolym och byggkostnad

Den byggande/beställande parten ansvarar för att definiera vilka investeringsprojekt och investeringsvolym som ska ligga till grund för beräkningen av avsättning enligt enprocentregeln och som ska hanteras i enlighet med avgränsningarna ovan.

En parameter för bedömning är bland annat projekt som till betydande delar medfinansieras av stat eller region i form av investeringsbidrag eller driftbidrag över tid. Där går det att överväga i vilken mån byggkostnaderna eller stadens andel av finansieringen ska ligga till grund för beräkningen av en procents konstgestaltning och behöver kanske inte minst utifrån hur eventuella avtal är konstruerade och omfattar konstgestaltungsåtgärder. Detta gäller först och främst diverse infrastrukturprojekt.

Detta gäller även ansvaret att definiera vad som ingår i byggkostnaden och byggherrekostnaderna för att följa befintlig redovisning och styrning eller utifrån branschstandards. Dessa kan skilja sig något mellan stadens olika verksamheter. Dock är det av vikt att definitionerna vidmakthålls över tid för att skapa goda planeringsförutsättningar och transparens.

Den byggande/beställande parten ansvarar för att i samverkan med kulturnämnden definiera vilka byggprojekt eller enskilda konstgestaltungsprojekt som ska hanteras inom ramen för konstgestaltungsprocessen.

Investering i konstgestaltning

Konstgestaltningarna/en konstgestaltning ska kunna definieras som en materiell anläggningstillgång enligt rådande regelverk och därmed kunna hanteras som en del av stadens investeringsekonomi. Det innebär i allmänhet att det är ett fysiskt verk som ska bestå över en längre tid.

Tillfällig eller temporär konst ska hanteras enligt god redovisningssed och kostnadsföras direkt eller i samband med avetablering. Ett sådant avsteg från huvudregeln är möjlig om beställaren ser att det finns sådana möjligheter att hantera dessa budgetkonsekvenser.

Hantering av kostnader

Samtliga kostnader och utgifter förknippade med kulturnämndens process för konstgestaltungsprojekt samt uppförande och etablering av konstverket ska rymmas inom ramen för den avsatta delen av byggkostnaden.

Därmed behöver den beställande parten avsätta resurser för så väl investeringen som för de driftkostnader som följer av tex processledning, förstudie och utredningsfas. Vad som definieras som investering kontra drift ska behandlas likt övriga projektutgifter och ska hanteras i enlighet med stadens övriga regler och principer och i enlighet med god redovisningssed.

Fördelning av kostnadsansvar och utgiftstyper			
	Budgetansvarig	Finansieringsform	
Planeringsunderlag , kostnader för framtagande och uppdatering	Kulturnämnden	Driftmedel	
Projektutgifter för konstgestaltning så som konstkonsult, skissuppdrag, produktion och installation m m och andra utgifter som utgör investeringsutgifter enligt stadens regelverk	Beställande nämnd/styrelse	Investeringsmedel	Ska hanteras inom den beräknade avsättningen för en procent konstgestaltning
Projektutgifter för konstgestaltning så som kulturförvaltningens kostnader för processen för konstgestaltningsprojekt och förstudier, tillfällig konst m m som inte får hanteras som investeringsutgifter enligt stadens regelverk	Beställande nämnd/styrelse	Driftmedel	
Förvaltning , kostnader för tillsyn, skötsel och underhåll eller internränta, eventuella avskrivningar med mera	Anläggningsägande nämnd/styrelse	Driftmedel	

Bilden åskådliggör vilka typer av utgifter och åtgärder som finansieras av driftsmedel respektive investeringsmedel och vad som ska omfattas av avsättningen för konstgestaltning.

Anskaffning och genomförande av konstgestaltning

Varje nämnd och styrelse ansvarar för sin respektive anskaffning och genomförande av konstgestaltning. Anskaffningen och genomförandet av konstgestaltning ska genomföras i nära samverkan med kulturnämnden för berörda nämnder. De byggprojekt som ska innehålla konstgestaltning eller rena konstgestaltningsprojekt som ska finansieras inom ramen för enprocentregeln ska hanteras i enlighet med process för konstgestaltningsprojekt.

Det är frivilligt för styrelserna att samverka med kulturnämnden och använda sig av kulturförvaltningens process för konstgestaltningsprojekt vid anskaffning och genomförande av konstgestaltning. I övrigt omfattas berörda styrelser av enprocentregeln.

Lägsta beloppsgräns

En process för konstgestaltningsprojekt ska genomföras först när de bedömda utgifterna för konstgestaltningen uppgår till minst 15 prisbasbelopp. Detta för att processkostnaderna och arbetsinsatsen ska stå i proportion till investeringen i konstverket.

Det kan förekomma byggprojekt där konstgestaltningsutgifterna inte uppgår till minimigränsen ovan men där ansvarig verksamhet förordar att konstgestaltning ändå ska genomföras inom ramen för respektive projekt. Det kan exempelvis avse nybyggnation av förskolor eller andra liknande lokalprojekt där konstgestaltning eftersträvas i varje projekt. För sådana projekt kan berörda parterna komma överens om en förenklad process för konstgestaltningsprojekt eller hanteras på egen hand av den investerande nämnden.

Övergripande planeringsunderlag

Kulturnämnden ska ansvara för att ta fram ett övergripande planeringsunderlag för offentlig konst i staden som ska beaktas vid tillämpning av enprocentregeln.

Planeringsunderlaget ska visa var i staden det finns behov av satsningar av offentlig konst och är ett underlag bland annat vid användning av potter. Berörda bolag bör ges möjlighet till delaktighet och insyn i planeringen.

Förvaltning

Ansvarig slutlig förvaltare av konstgestaltningen ansvarar för att i samverkan med kulturnämnden upprätta en förvaltningsplan för verket. Rådighet över konstgestaltningen, till exempel vid flytt, borttagning eller förstörelse ska hanteras i samråd med konstnären och med stöd av kulturnämnden.

Då beständig och fast konst inte skrivs av utgörs de löpande kostnaderna av internräntekostnader samt drift, skötsel och tillsyn av verken i enlighet med framtagen skötselplan. Slutlig förvaltare av verket ansvarar för de löpande driftkostnaderna. Kostnader som uppstår med anledning av tillämpning av enprocentregeln som inte kan hänföras till investeringsmedel hanteras inom ramen för respektive nämnds ordinarie ekonomiska ansvar.

Förvaltaren ansvarar för inventering av konsten. Inventering ska ske för att säkerställa att konstgestaltningen faktiskt finns kvar, i det skick det anskaffades.

Förmedling

En plan för förmedling och tillgängliggörande av konstgestaltningen ska tas fram inom ramen för respektive konstgestaltningsprojekt. Kulturnämnden ansvarar för stadens förmedling av konstgestaltning enligt enprocentregeln.

Samordning

Kulturnämnden har ett särskilt ansvar för samordning och stöd för processen för konstgestaltningsprojekt, uppföljning av enprocentregelns tillämpning och framtagande av rutiner och liknande, utöver det som pekas ut ytterligare i regeln.